

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка
ІН Інститут історії та філософії
Кафедра права та міжнародних відносин

Національна самосвідомість та правова культура в умовах європейської інтеграції

Збірник тез
Всеукраїнської науково-практичної конференції
17 лютого 2017 року

СумДПУ – 2017

УДК 34:008]:351.858(477)(4-6ЄС)(063)

ББК 67.9(4УКР)я43

В 84

Національна самосвідомість та правова культура в умовах європейської інтеграції: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції 17 лютого 2017 року / Укл. Іваній О.М. – Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2017.

Рекомендовано вченою радою Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка. Протокол №10 від 27 лютого 2017 року.

У збірнику здійснено комплексний аналіз сучасного стану досліджень національної самосвідомості як наукового поняття й суспільного феномену. Розглядаються проблеми національної правової системи в умовах європейської інтеграції. Приділяється увага формування правової культури майбутніх юристів. Детально аналізуються проблеми національної, регіональної та релігійної ідентичності в контексті європейської інтеграції.

Збірник призначений для науковців, магістрантів, студентів вищих навчальних закладів та всіх зацікавлених осіб.

Матеріали конференції надруковані в авторській редакції

© СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2017

ЗМІСТ

Секція 1. СУТНІСТЬ, СТРУКТУРА, ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ ТА ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ Й РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ ЯК НАУКОВОГО ПОНЯТТЯ Й СУСПІЛЬНОГО ФЕНОМЕНУ	7
Іваній І.В. ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ УКРАЇНЦІВ В УМОВАХ ПОШИРЕННЯ ОЛІМПІЙСЬКОГО РУХУ В СВІТІ.....	7
Калиниченко Д.О. ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ МОЛОДІ ЯК КОМПОНЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ.....	9
Лазоренко С.А., Чхайло М.Б. ВІДРОДЖЕННЯ ГУМАНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ СОКІЛЬСЬКОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У СУМСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА	12
Макаренко К.В., Конєва А.В. СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «НАЦІОНАЛЬНА САМОСВІДОМІСТЬ»	15
Сідельник Н.В. ІСТОРИЧНІ ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ УКРАЇНЦІВ.....	18
Секція 2. ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	21
Бондаренко О.С. МІЖНАРОДНІ ДОГОВОРИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ ЯК ДЖЕРЕЛА НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА	21
Геращенко Т.Г. ПРАВОПОРЯДОК ЯК СОЦІАЛЬНО-ЮРИДИЧНИЙ ФЕНОМЕН	24
Гетьманчук М.П. СЕРГІЙ ШЕЛУХІН ПРО ПРАВОВУ ОРГАНІЗАЦІЮ СУСПІЛЬСТВА ЯК НЕОБХІДНУ УМОВУ РОЗБУДОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ	26
Гетьманчук П.М. ПРАВО І МОРАЛЬ У СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ: ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ	30
Гриньова М.О. НОВЕЛІЗАЦІЯ АНТИКОРУПЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ РАТИФІКАЦІЇ КОНВЕНЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ПРОТИ КОРУПЦІЇ.....	33
Денєжніков С.С. ПРАВОВІ ЗАСАДИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМЦІВ В УКРАЇНІ.....	35
Догадіна А.В. КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ТА ФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗАХОДІВ ПРОТИДІЇ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	39
Єпик Л.І. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІТИКИ УКРАЇНІЗАЦІЇ У 20-30 РР. ХХ СТ.....	41
Іваній О.М. СТАНОВЛЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРАВА В УМОВАХ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	43
Ладур Є.Д. ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ КОРУПЦІЙНОГО ЗЛОЧИНУ	46
Лук'янова Н.С. ДО ПИТАННЯ ЩОДО ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	48
Марченко Я.О. РОЗВИТОК ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	51
Мельникова І.В. НОВЕЛІЗАЦІЯ АНТИКОРУПЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	53

ПРАВОПОРЯДОК ЯК СОЦІАЛЬНО-ЮРИДИЧНИЙ ФЕНОМЕН

*Геращенко Тетяна Григорівна,
кандидат філософських наук,
доцент кафедри гуманітарних дисциплін
Сумської філії Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Розвиток сучасного суспільства характеризується неусталеністю і непрогнозованістю. У правій сфері все активніше запроваджується нормативно-ціннісна парадигма. Правопорядок стає більш вразливим, залежним від різноманітних факторів і чинників, тому він потребує осмислення в контексті майбутніх модернізацій.

Правопорядок - це стан впорядкованості та організованості суспільних відносин, який складається за умов законності. Якщо законність розглядати як метод діяльності, режим дій і відносин, то правопорядок є їх результатом.

Показником стану правопорядку є дотримання і виконання правових норм, правильне їх застосування. Тобто, правопорядок можна розглядати як суму, яка складається з правомірної поведінки кожного окремого суб'єкта правовідносин. І чим менше у суспільстві допускається випадків неправомірної поведінки, тобто вчиняється правопорушень, тим міцнішим є правопорядок.

Кожна країна формує свій правопорядок. В умовах стабільного правопорядку ефективно розвивається економіка, гармонійно співпрацюють громадські і приватні організації, створюються оптимальні умови для вільного зростання людини, задоволення її духовних і матеріальних потреб.

Правопорядок можна розглядати як боротьбу двох начал – законності і протиправної поведінки в різноманітних формах. Коли говорять про вдосконалення правопорядку, то мають на увазі зняття цього протиріччя за рахунок ліквідації «зон протиправності». С точки зору синергетики властиво виділити один, головний чинник, який остаточно впливає на процес руху до «порядку». Він називається параметром порядку. Але його дія непередбачувана, адже система постійно прагне оновлення.

Між правопорядком і безладом не існує глибокої прірви. Вони активно взаємодіють і впливають один на одного. Правопорядок як об'єктивний показник якісної зміни об'єктивної реальності відображає реальний ступінь її стійкості. Юридичні аномалії, девіації, конфлікти перешкоджають його становленню і нормальному функціонуванню.

Держава не сприймає хаосу та сваволі, адже вона зацікавлена в правовому забезпеченні власної діяльності. В умовах стабільного правопорядку міцнішає виконавча дисципліна всіх органів держави та їх посадових осіб, успішно провадиться зовнішньополітична діяльність. Правовий порядок і законність виступають правовим підґрунтям і засобом функціонування державної влади, демократії. Коли держава в особі уповноважених на те органів формулює норми права, вона закладає в них основи правопорядку і забезпечує їх реалізацію.

Таким чином, правопорядок як соціально-юридичне явище служить стабілізації, підтриманню рівноваги між інтересами громадянського суспільства і держави.

Суспільство – динамічна система, яка постійно оновлюється. Відбуваються процеси, які призводять до руйнування усталеного порядку, на зміну якому приходить новий порядок. Водночас виникає самоорганізація, що веде до утворення стійкої структури, певного порядку.

Суспільство під впливом об'єктивної необхідності виходить на створення тієї чи іншої технології соціального упорядкування. Ця необхідність продиктована об'єктивними потребами, такими як: правові відносини, механізми самоврядування, неформальні правові норми тощо. Проте такі технології можуть створюватися і штучно з метою оптимізації соціального простору, намагання подолати його розбалансованість шляхом застосування інноваційних методів освоєння соціальної дійсності, примусового впливу на динаміку системи, використовуючи ефективні засоби управління з метою активізації позитивних змін (система позитивного права, законодавства, механізми державно-владного примусу, правові відносини оформленні в законодавчих актах тощо).

Ґрунтуючись на фундаментальній ідеї синергетики про виникнення порядку із хаосу, слід наголосити, що нестабільність зумовлюється постійним обміном інформацією між суб'єктами. Хаос в рамках соціосинергетичних моделей наділяється творчим началом, в надрах якого народжується новий порядок. Оскільки всі структури, пов'язані із самоорганізацією суспільства мають в собі духовне начало, доцільно вести мову про наявність духовного стрижня процесів соціального упорядкування. Проте духовність може бути реалізована лише на основі свободи як вищої цінності.

Свобода людини вимагає від неї дотримання законності. І звичайно не тільки формальної – дотримання діючих норм, а й сутнісної – як потреба власної правосвідомості, як розуміння права, знання норм, і утвердження законності як складової правопорядку. Таким чином, законність стає вільним вибором людини і можлива лише у просторі свободи. На цю особливість звернула увагу Т. Наливайко, підкреслюючи тісний зв'язок правопорядку і свободи [1, 49].

Реалізація свободи відбувається через солідарність, тобто взаємодію з людьми, засновану на визнанні та повазі їхніх прав та свобод. «Вільна людина – це та людина, до якої звертається з закликом світ і яка відповідає на цей поклик, це відповідальна людина» [2, 504]. Людина потребує свободи і саме вона її творить. Свобода постає складовою внутрішньої реальності людини, вона відкривається, коли особистість живе за своїм покликанням, у згоді із самою собою. Вона передбачає можливість вибору певної дії, наявність у свідомості людини критеріїв, що уможливають цей вибір, а також готовності і волі нести відповідальність за свій вибір.

Свобода є свободою конкретної людини, тому вона не абстрактна і не абсолютна. Вона перебуває в діалозі з буттям окремо взятої людини, буттям інших людей, навколишнім середовищем, його закономірностями, буттям вищих цінностей, до яких сама належить.

Але щоб уможливити її дійсність потрібно закріпити окремі правові свободи та розробити механізми їх реалізації. «Перш ніж проголошувати свободу в конституціях потрібно забезпечити всезагальні – біологічні, економічні, соціальні, політичні, – умови свободи, які дозволили б звичайним людям брати участь у здійсненні вищого покликання людства» [2, 501]. Таким чином, право покликане забезпечити такий правопорядок, такий правовий простір, який формально закріплюючи свободу загалом і окремі свободи, створює передумови росту особистостей та суспільства.

Підсумовуючи викладене вище, можемо констатувати, що право у світовому співтоваристві та громадянському суспільстві в наші дні набуває статусу ще більш ефективного та авторитетного регулятора різноманітних суспільних відносин. Правопорядок – це свобода, що підтримується законністю. Правовий порядок і законність виступають правовим підґрунтям і засобом функціонування державної влади, демократії. Мета правової системи – урегулювання суспільних відносин з метою забезпечення правопорядку. Досягається вона шляхом організації та самоорганізації. Всі структури, пов'язані із самоорганізацією суспільства мають в собі духовне начало. Але духовність може бути реалізована на основі свободи як вищої цінності.

Література

1. Наливайко Т.В. Права і свободи в Україні: конституційно-правовий механізм захисту / Т.В. Наливайко // Часопис Київського університету права. – 2009. – № 2. – С. 48 – 55.
2. Мунье Э. Манифест персоналізму / Э. Мунье, И.С. Вдовина, В.М. Володин (пер.с фр). — М. : Республика, 1999. – 560с.

СЕРГІЙ ШЕЛУХІН ПРО ПРАВОВУ ОРГАНІЗАЦІЮ СУСПІЛЬСТВА ЯК НЕОБХІДНУ УМОВУ РОЗБУДОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

*Гетьманчук Микола Петрович,
доктор історичних наук,
професор кафедри філософії та політології
Львівського державного університету
внутрішніх справ*

Україна сьогодні стала на шлях формування правової держави. У цьому контексті доцільно проаналізувати науково-практичний правничий досвід С. Шелухіна (1864-1938) – юриста, політичного діяча, який обстоював думку, що державне право – найдостовірніший показник політичної культури будь-якого народу. Опираючись на історичні факти, С. Шелухін вказує, що до 1842 р. в Україні дійсним вважалася писане (Полтавська та Чернігівська губернії) і звичаєве право. Тільки після 1842 р. у більшості регіонів України було запроваджене російське законодавство, яке було «переповнене рецепціями